

Dansk Selskab for Klinisk Ernæring

Den omvendte kostpyramide – adipositas – diabetes mellitus

Torsdag 11. november 2004

AFLYST

Initiativmøde planlægges til:

Foråret 2005 (dato følger) på Skejby Sygehus, Århus

Klinisk ernæring – samarbejde mellem primær- og sekundærsektor

Årsmødet 2004

Dansk Selskab for Klinisk Ernæring holdt årsmøde den 20. august 2004, hvor der blev gjort status over de opnåede resultater og de igangværende aktiviteter, inkl. de 15 projekter, der er sat i gang for Sundhedsstyrelsens puljemidler (uddelt i November 2003). Formålet med årsmødet var at formulere en strategi, som kan bidrage til, at de indhøstede erfaringer kan føres videre i en evt. ny sygehusstruktur. Vi tænker her især på de standarder og indikatorer, der planlægges medtaget i den Danske Kvalitetsmodel, idet landsdækkende standarder formentlig bliver gældende i fremtiden, uafhængigt af hvordan sygehusstrukturen kommer til at se ud. Hvis området underernæring på sygehuse ikke er med blandt de fremtidige standarder og indikatorer, må man frygte, at de hidtil opnåede erfaringer og kliniske færdigheder hurtigt vil gå tabt. Undervisning i klinisk ernæring indgår fortsat ikke i kendeligt omfang i

hverken præ- eller postgraduat syge-plejerske- eller lægeuddannelse.

Ved den afsluttende diskussion opsummerede deltagerne dagens resultater. Ifølge de mange projekter, der har vist, at ernæringsindsatsen kan blive bedre på sygehuse, er der særligt 3 faktorer, der har været afgørende for succes'en: 1) den politiske og administrative ledelses prioritering af opgaven både på sygehus- og afdelingsniveau, 2) uddannelse af de involverede medarbejdergrupper (læger, sygeplejersker, social- og sundhedsassistenter, kliniske diætister) samt 3) udvikling af menuer, der er appetitstimulerende for småtspisende patienter.

Ved ledernes retningslinier defineres de opgaver der skal løses, inkl. fordelingen af ansvaret, og herved afgrænses den viden og kompetence de enkelte medarbejdere skal opnå, og patientgrupperne med særlige behov bliver identificeret.

Der er dog stadig mange afdelinger hvor indsatsen langt fra er tilfredsstillende, som det f.eks. fremgår af DGMA's

landsdækkende indikatormålinger. På disse afdelinger og sygehuse er et øget ledelsesmæssigt engagement påkrævet.

Den forbedring der hidtil er opnået, kan desuden trues af de forestående reformer i sygehusvæsenet, hvis ikke varetagelsen af patienternes ernæringsproblemer får en passende placering i de fremtidige prioriteringer. Det nye takstsystem (DRG) vil næppe honorere en indsats for patienternes ernæring, og administratorer vil kun se udgiften forbundet hermed. Vi ved imidlertid fra mange kliniske kontrollerede interventionsundersøgelser, at patienternes sygdomsforløb forbedres med en ernæringsindsats (færre komplikationer, særligt infektioner, hurtigere mobilisering, kortere indlæggelsestid m.m.). En beregning fra Fødevareministeriet har vist en besparelse på 0,5 - 1,0 mia. kr. årligt.

Administratorer kan dog være tvunget til at se bort fra dette, hvis ernæringsindsatsen ikke er

direkte koblet til en takstsyret indtægt.

Derfor vil en bevarelse/udvidelse af indsatsen være afhængig af, at varetagelsen af ernæringsproblemer indgår i de kvalitetsmål, som sygehusene i fremtiden bliver vurderet efter, således som det er sket ved indikatorundersøgelserne i DGMA og H:S.

Dansk Selskab for Klinisk Ernæring vil derfor nu arbejde for, at de indikatorer, der har vist sig anvendelige i DGMA og H:S, kommer med i den Danske Kvalitetsmodel og sideløbende arbejde for etablering af efteruddannelse for de medarbejdere der bliver involveret i opfyldelsen af disse mål.

ESPEN-kongres 2004 i Lissabon – en appetitvækker for god praksis i klinisk ernæring

Klinisk diætist Anne Ravn og Mette Borre

For 26. gang afholdt ESPEN (The European Society for Clinical Nutrition and Metabolism) kongres. I år i fire solrige dage i den smukke by Lissabon. Dansk diætist deltog med poster for 2. år i

træk."Oral nutrition in bone marrow transplantation" var titlen, som prydede en flot poster af klinisk diætist Berit Ipsen og professor Jens Kondrup, Rigs-hospitalet. Det var andet år i træk, at Berit Ipsen stillede op med poster og forsvar/diskussion, og hun gjorde det flot. Desuden kan denne og alle andre poster-abstracts downloades på www.sciencedirect.com. Her kan også slides fra visse af de mundtlige sessioner ses. Der var generelle emner om fx kritisk syges proteinbehov og specifikke emner om særlige diagnoser og ernæringsrelaterede emner. Således hørte vi bl.a. om ernæringsrelaterede problemer ved Mb. Crohn, alkoholisk cirrhose, NASH (Non Alcoholic Steato Hepatitis), HIV/AIDS, kritisk syge, aldrig, hjertesygdom og alkohol. Der var mange interessante indlæg. Ind imellem overskyggede engelsk med svær accent og komplekse biokemiske sammenhænge dog budskabet – samtidig med flere forstyrrende mobiltelefoner rundt omkring i salen. Vi vil fremhæve et par indlæg/posters, bl.a. abstracts om sondeernæring.

En undersøgelse viste, at det er svært at få patienterne til at tage den ordinerede mængde sondeernæring. I flere abstracts blev det dokumenteret, at omkring 40% af patienterne ikke fik den ordinerede mængde, bl.a. fordi ernærings-pumperne overraskende nok ikke giver den foreskrevne mængde. En meget væsentlig årsag sås i en anden undersøgelse: mange patienter har for store ventrikelaspirater eller et meget højt energibehov. En anden undersøgelse omkring sondeernæring viste, at det tager 4.7 døgn fra opstart, før patienterne når den ordinerede mængde. En undersøgelse af sondeernæring til 22 kritisk syge viste, at 21 af dem tålte 400 ml indgift som bolus.

Vi har ofte en forestilling om, at patienter med Mb. Crohn er underernærede med lavt BMI. En portugisisk undersøgelse viste, at 67% af patienterne er normalvægtige og 29% overvægtige.

En undersøgelse med underernærede ældre patienter dokumenterede endnu engang, at supplement med to forskellige tilskudsdrikke ikke påvirkede de ældres øvrige ad libitum-indtagelse. De to forskellige

Formand:
Henrik Højgaard Rasmussen
Overlæge, Ph.D
Medicinsk afd. M
Aalborg Sygehus Syd
Hobrovej 18-22
9100 Aalborg
Tlf.: 99322511
h.h.r@stofanet.dk

Næstformand:
Johan Wandall
Overlæge, dr.med.
Medicinsk afd.
Frederiksberg Hosp.
Ndr. Fasanvej 57-59
2000 Frederiksberg
Tlf.: 38163816
wandall@dadlnet.dk

Sekretær:
Niels Christian Melsen
Overlæge
Anæstesiologisk afd.
Skejby Sygehus
Brendstrupgårdsvej 100
8200 Århus N
Tlf.: 89495566
ncmelsen@dadlnet.dk

Kasserer:
Anne Ravn
Klinisk diætist
Afd. Q
Skejby Sygehus
Brendstrupgårdsvej 100
8200 Århus N
Tlf.: 89498330
RAV@sks.aaa.dk

Bestyrelsen i øvrigt:

Overlæge Lone Susanne Jensen, Kir. L, Århus KH
isjen@akh.aaa.dk

Overlæge, lektor Jens Rikardt Andersen, Institut for Human Ernæring, KVL og Ernæringsenheden, RH
jra@post3.tele.dk

Ovl. dr. med. Inge Nordgaard-Lassen, Gastroenheden, Hvidovre Hospital
Inge.Nordgaard-Lassen@HH.Hosp.dk

Afd. Sgpl. Mette Holst, Med. afd. M, Aalborg Sygehus
aas.u27756@nja.dk

Klin. Oversgpl. Jens Glindvad, MPH Kir. Gas. K, Bispebjerg
jg02@bbh.hosp.dk

Klinisk diætist, sen. Forsker Anne Marie Beck, afd. E, Danmarks Fødevareforskning, Søborg
ambe@dfvf.dk

drikke havde samme energi- og proteinindhold med hhv. et lavt fedt- og højt kulhydratindhold og vice versa.

Sammensætningen af drikkene var ikke afgørende for deres ad libitum-indtagelse af anden mad.

Der er stadig mange områder inden for klinisk ernæring, som endnu ikke er tilstrækkelig belyst, og som sandsynligvis vil få stor betydning for den kliniske praksis fremover. Der er derfor behov for, at også vi diætister deltager i forskning og udvikling, så den kliniske diætetik kan bidrage til at forbedre den kliniske praksis til fordel for patienterne.

Selvom der hverken nationalt eller internationalt findes entydige anbefalinger for alle områder inden for klinisk ernæring og ernæringsterapi til patienter i risiko for underernæring, er det dejligt bekræftende at tage ud i verden og opleve, at så mange kompetente mennesker interesserer sig så indgående for området. Det giver arbejdsglæde og kampejst på dage, hvor prioritering af ernæring som en vigtig og naturlig del af kvalificeret pleje og behandling

i dagens Danmark kan føles som en by i Rusland.

Sygeplejerske på opdagelsesrejse ved ESPEN 2004.

Afd. Sygepl. Mette Holst

Ved første øjekast var der ikke levnet plads til meget sygepleje, på programmet for de orale præsentationer ved årets ESPEN-kongres i Lissabon. Kun 2 små præsentationer på "nurses session", og en præsentation i en "Key-paper" session. Heldigvis har vi sygeplejersker en tillært evne til at finde sygeplejen side om side med behandling – og så var det bare at vælge.

Som 3. gangs deltager i kongressen har jeg stadig ikke helt fundet ud af hvordan man analyserer overskrifterne og finder ud af hvad der er værd at prioritere mellem de mange tilbud. Øjensynlig er der faktisk kun "den hårde vej", - at pløje sig gennem overskrifterne, og blandt de deraf mest interessante – læse abstracts som kan ses på nettet fra midt i juni, og ellers læses i abstractbogen man får udleveret ved ankomst.

Med en vis egeninteresse for ernæring til ældre syge, var det selvfølgelig primært der energien blev lagt. Her måtte jeg lade mig provokere lidt på min opfattelse af, at vi i vores afdeling er nået ret langt vedrørende mobilisering af patienterne, når vi nu lader dem selv gå til mad- og drikke vogn. Glem det! Der skal modstand til før det virker. Marques Vidal fra Portugal kunne demonstrere at der skal såvel målrettet proteinindtag, mobilisering og modstandstræning til, før ældre opbygger muskelvæv. ADL-træning er ikke tilstrækkelig (det må dog være en begyndelse)!! Samtidig understreger Yves Boirie (Frankrig) at hurtigt optagelige proteiner (valleprotein) medfører en markant bedre optagelse af proteinet til musklerne hos ældre, hvorimod der kun er en moderat forskel mellem langsomt – og hurtigt optagelige proteiners optagelse til musklerne hos yngre. Han forsikrer også, at det er vigtigt, at man fordeler patienternes proteinindtag over hele dagen. I min egen praksis kommer dette til at medføre, at patienterne i videre udstrækning skal

Formand:

Henrik Højgaard Rasmussen
Overlæge, Ph.D
Medicinsk afd. M
Aalborg Sygehus Syd
Hobrovej 18-22
9100 Aalborg
Tlf.: 99322511
h.h.r@stofanet.dk

Næstformand:

Johan Wandall
Overlæge, dr.med.
Medicinsk afd.
Frederiksberg Hosp.
Ndr. Fasanvej 57-59
2000 Frederiksberg
Tlf.: 38163816
wandall@dadlnet.dk

Sekretær:

Niels Christian Melsen
Overlæge
Anæstesiologisk afd
Skejby Sygehus
Brendstrupgårdsvej 100
8200 Århus N
Tlf.: 89495566
ncmelsen@dadlnet.dk

Kasserer:

Anne Ravn
Klinisk diætist
Afd. Q
Skejby Sygehus
Brendstrupgårdsvej 100
8200 Århus N
Tlf.: 89498330
RAV@sks.aaa.dk

Bestyrelsen i øvrigt:

Overlæge Lone Susanne Jensen, Kir. L, Århus KH
isjen@akh.aaa.dk

Overlæge, lektor Jens Rikardt Andersen, Institut for Human
Ernæring, KVL og Ernæringsenheden, RH
jra@post3.tele.dk

Ovl. dr. med. Inge Nordgaard-Lassen, Gastroenheden,
Hvidovre Hospital
Inge.Nordgaard-Lassen@HH.Hosp.dk

Afd. Sgpl. Mette Holst, Med. afd. M, Aalborg Sygehus
aas.u27756@nja.dk

Klin. Oversgpl Jens Glindvad, MPH Kir. Gas. K, Bispebjerg
jg02@bbh.hosp.dk
Klinisk diætist, sen. Forsker Anne Marie Beck, afd. E, Danmarks
Fødevareforskning, Søborg
ambe@dfvf.dk

tilbydes (nø-des til) at drikke mælk eller proteindrikke bedre fordelt ud over dagen, og i videre ud-strækning i tilknytning til den modstandstræning som vi på en eller anden måde må finde ud af at intensivere.

Det sygepleje der ikke umiddelbart var at finde i de orale præsentationer, var der til gengæld masser af i posterform, hvor mange sygeplejersker alene og i tværfaglige teams havde lavet rigtig flotte arbejder. Min personlige holdning er at mange af disse flotte posters kunne have gjort sig rigtig godt som korte orale præsentationer med diskussionstid ved f.eks "Nurses session`s". Når man tænker på det relativt flotte sygeplejer-skefremmøde ved DSKE`s møder, kan man kun håbe at der i fremtiden vil være mere "syn-lig" sygepleje ved ESPEN-kongressen.

Dansk generalsekretær i ESPEN

Hvad Danmark ikke opnåede i fodbold i år i Lissabon, har vi nu næsten opnået inden for

klinisk ernæring: professor Jens Kondrup blev valgt til posten som generalsekretær for ESPEN de næste 4 år. Tillykke Jens!

Elektronisk Nyhedsbrev

Vi skal endnu engang opfordre medlemmerne til at sende jeres e-mail adresser, således at Nyhedsbrevet kan udsendes elektronisk. Dette vil både spare penge, og sikre, at meddelelser hurtigere kan nå medlemmerne. Ligeledes vil det være muligt at udsende ekstra Nyhedsbreve samt meddelelser, således at medlemmerne kan være opdaterede på flere områder. Oplysning om at I fremover ønsker at modtage meddelelser/Nyhedsbreve pr. e-mail samt oplysning om jeres e-mailadresse, kan sendes til sekretær Niels Christian Melsen (e-mail: ncmelsen@dadlnet.dk).

Hold øje med SST

Her findes bl.a. oplysninger om hvilke projekter der opnåede økonomisk støtte under projektet "Bedre mad til syge".

-og med Europarådet

Rapport fra møde om underernæring på sygehuse i Europa: Food and nutritional care in hospitals - acting together to prevent under-nutrition kan læses på www.coe.int/soc-sp

Skemaer til ernæringsterapi

mv. kan downloades fra Magical Desk via DSKE's hjemmeside: www.dske.dk

Kalender

19.11.04 Skejby Sygehus. Efteruddannelsesdage for kliniske diætister. Se program i "Diætisten" august 2004.

Initiativmøde planlægges i foråret 2005 i Århus. Klinisk ernæring – samarbejde mellem primær- og sekundærsektor ("tilbage i hjemmet – tynd og slatten")
ESPEN kongres.

Næste års kongres afholdes fra den 27.-30. august i Bruxelles. Foreløbigt program og vigtige datoer og deadlines kan ses på www.espen.org.

Formand:
Henrik Højgaard Rasmussen
Overlæge, Ph.D
Medicinsk afd. M
Aalborg Sygehus Syd
Hobrovej 18-22
9100 Aalborg
Tlf.: 99322511
h.h.r@stofanet.dk

Næstformand:
Johan Wandall
Overlæge, dr.med.
Medicinsk afd.
Frederiksberg Hosp.
Ndr. Fasanvej 57-59
2000 Frederiksberg
Tlf.: 38163816
wandall@dadlnet.dk

Sekretær:
Niels Christian Melsen
Overlæge
Anæstesiologisk afd
Skejby Sygehus
Brendstrupgårdsvej 100
8200 Århus N
Tlf.: 89495566
ncmelsen@dadlnet.dk

Kasserer:
Anne Ravn
Klinisk diætist
Afd. Q
Skejby Sygehus
Brendstrupgårdsvej 100
8200 Århus N
Tlf.: 89498330
RAV@sks.aaa.dk

Bestyrelsen i øvrigt:

Overlæge Lone Susanne Jensen, Kir. L, Århus KH
isjen@akh.aaa.dk

Overlæge, lektor Jens Rikardt Andersen, Institut for Human
Ernæring, KVL og Ernæringsenheden, RH
jra@post3.tele.dk

Ovl. dr. med. Inge Nordgaard-Lassen, Gastroenheden,
Hvidovre Hospital
Inge.Nordgaard-Lassen@HH.Hosp.dk

Afd. Sgpl. Mette Holst, Med. afd. M, Aalborg Sygehus
aas.u27756@nja.dk

Klin. Oversgpl Jens Glindvad, MPH Kir. Gas. K, Bispebjerg
jg02@bbh.hosp.dk
Klinisk diætist, sen. Forsker Anne Marie Beck, afd. E, Danmarks
Fødevareforskning, Søborg
ambe@dfvf.dk

Næste nyhedsbrev:

Februar 2004. Indlæg sendes

til formanden (mailadresse:

h.h.r@stofanet.dk).

Formand:
Henrik Højgaard Rasmussen
Overlæge, Ph.D
Medicinsk afd. M
Aalborg Sygehus Syd
Hobrovej 18-22
9100 Aalborg
Tlf.: 99322511
h.h.r@stofanet.dk

Næstformand:
Johan Wandall
Overlæge, dr.med.
Medicinsk afd.
Frederiksberg Hosp.
Ndr. Fasanvej 57-59
2000 Frederiksberg
Tlf.: 38163816
wandall@dadlnet.dk

Sekretær:
Niels Christian Melsen
Overlæge
Anæstesiologisk afd
Skejby Sygehus
Brendstrupgårdsvej 100
8200 Århus N
Tlf.: 89495566
ncmelsen@dadlnet.dk

Kasserer:
Anne Ravn
Klinisk diætist
Afd. Q
Skejby Sygehus
Brendstrupgårdsvej 100
8200 Århus N
Tlf.: 89498330
RAV@sks.aaa.dk

Bestyrelsen i øvrigt:

Overlæge Lone Susanne Jensen, Kir. L, Århus KH
isjen@akh.aaa.dk

Overlæge, lektor Jens Rikardt Andersen, Institut for Human
Ernæring, KVL og Ernæringsenheden, RH
jra@post3.tele.dk

Ovl. dr. med. Inge Nordgaard-Lassen, Gastroenheden,
Hvidovre Hospital
Inge.Nordgaard-Lassen@HH.Hosp.dk

Afd. Sgpl. Mette Holst, Med. afd. M, Aalborg Sygehus
aas.u27756@nja.dk

Klin. Oversgpl Jens Glindvad, MPH Kir. Gas. K, Bispebjerg
jg02@bbh.hosp.dk
Klinisk diætist, sen. Forsker Anne Marie Beck, afd. E, Danmarks
Fødevareforskning, Søborg
ambe@dfvf.dk